

Генералите, които проведоха марша на несъгласните

Проф. д-р Нина Дюлгерова
ВСУ „Черноризец Храбър”
Политика

Русия през последната седмица отново напомни за себе си и предизвика международни политически акции и многобройни анализи и прогнози в световното медийно пространство. Поводът на пръв поглед е тривиален – разгонване на мирни демонстрации на 14 и 15 април 2007 г. в Москва и Петербург, със сериозно числено и въоръжено превъзходство на силите на реда, между които се отличава ОМОН. Известни като „Марша на несъгласните”, организирани от опозиционния алианс „Другата Русия” шествия и митинги в двете столици на Руската Федерация, обединяват Народнодемократичния съюз на экс-премиера Михаил Касянов, Обединения граждански фронт на Гари Каспаров, забранената Национал-социалистическа партия на Едуард Лимонов. Въпросът за броя на участниците, на битите и на арестуваните от ОМОН е спорен и зависим от източника – правителствен или от опозиционния алианс, или представител на чуждестранна медия. В случая зад цифрите се крият човешки съдби, но това събитие, което чуждестранните журналисти оценяват като най-голямата акция срещу Путин в руската столица (около 2000 участници) актуализира проблеми и сценарии, обвързани с властта в Русия и нейното място в глобалния свят.

Най-важните въпроси са има ли реална опозиция в Русия и доколко са големи нейните възможности в очертаващата се битка за Държавната дума и за президентското кресло в Кремъл?

Актуален в настоящия момент, най-вече чрез пресата, е опозиционният алианс „Другата Русия”, в който известните лица са няколко. Залогът за бъдещите противоречия е отсъствието на обща стратегия за президентските избори през март 2008 г. Едно от тях е бившият премиер Михаил Касянов, който не крие своите амбиции за президентския пост. Неговата партия вече е взела решение за конгрес на движението на 2 юни 2007 г., където се очаква да бъде издигната кандидатурата на Касянов за президент на Русия. Особено активен е бившият световен шампион по шахмат Гари Каспаров, определящ себе си като „пешка” в сложната шахматна партия, чиито цел е свалянето на сегашния режим. Неговият съветник Марина Литвинович потвърждава, че той ще се кандидатира само ако се случи нещо непредвидено, „например, ако всички бъдат арестувани и само той остане, но това е катастрофален сценарий”.

Екс-президентският съветник Андрей Иларионов настоява да не се издига кандидат от алианса, тъй като това крие реална опасност за отслабването и разединението на „другата Русия”. Това обаче не е препятствие за водене на преговори за обсъждане и издигане на кандидатурите на бившия директор на Централната банка Виктор Геращенко и на депутатата Сергей Гуляев.

Според политолога Светослав Белковски през лятото „другата Русия“ ще има трима кандидата в президентската надпревара – Касянов, който ще получи подкрепа от няколко движения, Едуард Лимонов – лидер на Национал-фашистката партия и виден представител на номенклатурата от 80-те и 90-те години на ХХ в. и вероятно Сергей Гуляев. Голяма е вероятността и трите кандидатури да бъдат подкрепени от „другата Русия“ и „най-дееспособният“ да стигне до балотаж с кандидата на Кремъл.

С оглед времето разстояние от настоящия момент до парламентарните и президентските избори както и постоянното отсъствие на единство в опозицията при подобни събития, малка е вероятността тя да се обедини и докрай да следва печеливша предизборна стратегия.

Не подлежи на съмнение още един факт, свързан с фрагментарността на руската опозиция. Не е случаен отказът на загубилите си своя блясък и сила опозиционни партии като Комунистическата партия на Руската федерация (КПРФ) и „Яблоко“, които в навечерието на „марша на несъгласните“ заявиха своето несъгласие за участие в него. КПРФ обяви сериозните разногласия, които имат с Алианса по много ключови въпроси, визирайки най-вече бившия премиер Михаил Касянов, който търси политически реванш. В съобщението на „Яблоко“ към принципните политически и идейни разногласия се прибавя и персоналното недоверие към организаторите. Не без значение е и мнението на партията, че натискът на силите на реда върху участниците на марша означава „провокирана силова конфронтация“. Не предизвиква изненада тази позиция, тъй като през целия период на многопартийност в Руската федерация, не само тези партии, но и такива като на Жириновски се обявяват за опозиция на официалната власт, но всъщност са доказали своята съпричастност и лоялност към режима на Путин.

Продължава да битува не само в Русия, но и в глобален план мнението, че опозицията във Федерацията е повече маргинална, отколкото реална. През последната седмица, най-вече в Русия, многократно се изнася информация за предоставяне предимно на политическите движения в „другата Русия“ на средства от американски неправителствени организации, изказват се съмнения за американско гражданство на Гари Каспаров и може би на Михаил Касянов. Предсказуеми бяха и изявленията на Кремъл, обявяващи митингите за незаконни и малобройни, а разгонването на демонстрантите и арестите на част от тях, за законни.

„Маршът на несъгласните“ се възприема като първа проява на част от сценарий, началото на който е поставен с „цветните революции“ в Грузия, Украйна, Киргизстан. Не случайно сенатор Джон Маккейн – ръководител на Международния републикански институт, както и ръководителят на Freedom House Майк Стоун утвърждават тезата, че много е тънка границата между поддържането на демокрация и намесата във вътрешните дела на една държава и са убедени, че Америка трябва подкрепя развитието на демокрацията навсякъде. Тази позиция напълно съответства на обнародвания в началото на април 2007г. „Стратегически план за външната политика“ на

администрацията на Белия дом за периода 2007-2012г. В руския раздел на документа под название „Съвместен стратегически план” ясно се очертават американските приоритети по отношение на Русия. Като голямо предизвикателство за САЩ е руската политика по отношение на съседите им, особено подкрепата на сепаратистките райони в Грузия и Молдова, нейният политически и икономически натиск върху Грузия и монополистичното използване на енергията за натиск върху съседните държави за получаване на контрол върху инфраструктурата и стратегическите активи.

Поставените от САЩ външнополитически цели, насочени към „развитие на демокрацията в други държави” неминуемо повдигат въпроса за причината на тази цел. Дали това не е свързано със засилващите се позиции на Русия в областта на енергетиката и транспортните коридори, които увеличават зависимостта на държавите от Европейския съюз? Може би причината е в добрата икономическа форма на Русия. Не случайно за първи път през последната година, откакто се правят допитвания до общественото мнение, повече от половината население смята, че страната се движи в правилна посока.

Оттук изниква и следващият въпрос – каква е позицията на Кремъл за бъдещия президент на Руската федерация? Периодично от Кремъл се появяват различни варианти за бъдещия ръководител на Русия. Те варират от трети мандат за Владимир Путин чрез промяна на конституцията или преустройство на върховната власт до лансиране на различни имена от близките съратници на президента предимно от санктпетербургския кръг. Никой все още не развива идеята за неизвестния приемник на Путин чрез повтаряне на Елциновия вариант.

Единни са руските и западните политолози и анализатори по отношение на стабилността на централизираната кремълска власт и малката вероятност тя да бъде заменена с „обединените” усилия на малобройната и противоречаща си опозиция.

Митингите в Москва и Петербург както и последвалите изявления на ръководителите на „другата Русия” за следващи подобни прояви не могат да разсеят съмненията за използването на обикновените руски граждани, участници в „марша на непокорните” за амбициозни лични и стратегически чужди цели, нямащи нищо общо с техните социални нужди и интереси. И ако това е тяхната драма, то фарсът на тези събития намира своето подходящо място в сложната игра за надмощие в битката за енергийни пазари, силна и централизирана власт и добри позиции в регионален и глобален план.